

SZKOŁA PISANIA – CHARAKTERYSTYKA PORÓWNAWCZA

1. Wśród podanych lektur wskaż te, w których wybrani bohaterowie zostali tak zaprezentowani, że można by ich scharakteryzować w sposób porównawczy.

- Henryk Sienkiewicz *Krzyżacy*
- Adam Mickiewicz *Dziady, cz. II*
- William Shakespeare *Romeo i Julia*
- Henryk Sienkiewicz *Latarnik*

2. Wymień bohaterów lektur wybranych przez siebie w zadaniu 1., których można sportretować w charakterystyce porównawczej.

.....

3. Podaj podobieństwa i różnice między charakterystyką porównawczą a charakterystyką postaci.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Przeczytaj uważnie podane fragmenty powieści Doroty Terakowskiej *Samotność bogów*, a następnie wykonaj zadania.

Fragment I

- Trzeba nam czasu. Dopiero co ich nawróciliśmy [. . .]. Nie mogą się od razu zaprzecić tego, co było całym życiem ich przodków - szeptał łagodnie stary kapłan, Isak, nasłuchując niespokojnego bicia bębnów. - Trzeba im zakazać tego bębnienia pod karą męki w piekielnym ogniu! - irytował się młodszy z kapłanów, Ezra, zatykając uszy, aby nie skalał go natarczywy rytm grzechu. Grzech miał głucho brzmiące bębny, a nosił imiona zapominanych powoli starych [słowiańskich] Bogów, bóstw i bożąt [. . .].

4. Napisz, czego się dowiadujemy o bohaterach (weź pod uwagę ich wiek). Uzupełnij tabelę.

• Podkreśl w tekście wyrazy, które informują o sposobie wypowiedzania się i emocjach bohaterów w przedstawionej sytuacji.

• Napisz, jakie cechy osobowości wskazują te wyrazy.

• Ustal, jaką przyjmują postawę wobec procesu nawracania.

	ISAK	EZRA
a.		
b.		
c.		
d.		

Fragment II

[...] Ezra [...] zmusił raz starą Jagę, aby biczowała sobie do krwi plecy, gdyż przyłapano ją, jak przemawiała do wodników w czasie prania bielizny w Rzece. Podobno dawniej kobiety z Wioski zawsze podczas prania zaklinały wodników, aby nie rzucali czarów na spódnice, bluzki, koszule. Urok wodnika mógł pozostawić białą równie brudną jak przed praniem lub jeszcze brudniejszą [...]. Stara Jaga widocznie wciąż w to wierzyła, choć Plemię z Wioski dawno uznało nakazy Cywilizacji: do prania potrzebny jest dobry ług*, a nie zaklęcia. Więc może Ezra miał rację, gdy surowo nakazał odpokutować starej Jadze za ciemne zabobony? Ale przecież kapłan Isak, który nadszedł, gdy Plemię w milczeniu przyglądało się, jak Jadze krew cieknie po plecach, wyrwał staruszce rzemienny bat. – Bóg Dobroci nie po to stworzył ludzkie ciało, aby je kaleczyć! – krzyknął bardziej smutny niż zagniewany.

ług – dawny środek wybielający

5. Przeanalizuj kolejny fragment. Odpowiedz własnymi słowami na podane pytania.

a) Co zrobiła Jaga w czasie prania bielizny?

.....

b) Dlaczego Ezra kazał jej się biczować?

.....

c) Jak Isak zareagował na widok biczącej się staruszki?

.....

d) Na jakie cechy charakteru bohaterów wskazuje przedstawiona sytuacja?

.....

Fragment III

Jon miał nadzieję, że w świątyni będzie tylko stary kapłan, Isak, ten, który w dziwny sposób przypominał mu szamana: obaj byli starzy, obaj mieli wypisane na twarzach, nabyte z upływem lat, zrozumienie dla słabości bliźnich; więcej było w nich współczucia niż gniewu. Chłopiec wierzył, że stary kapłan nie obraziłby się za porównanie go z szamanem. Młody kapłan, Ezra, był inny: szamana traktował jak osobistego wroga i tolerował jego obecność w Wiosce tylko na polecenie swego starszego brata. Gdyby mógł to bezkarnie uczynić – wygnałby starca do Puszczy, skazując na głód lub pożarcie przez dzikie zwierzęta. Ezra jednak wciąż nie był pewien, jak zareagowałoby na to plemię – odwlekał więc słuszną, w jego mniemaniu, chęć oczyszczenia Wioski z grzechu, jakim była obecność czarownika.

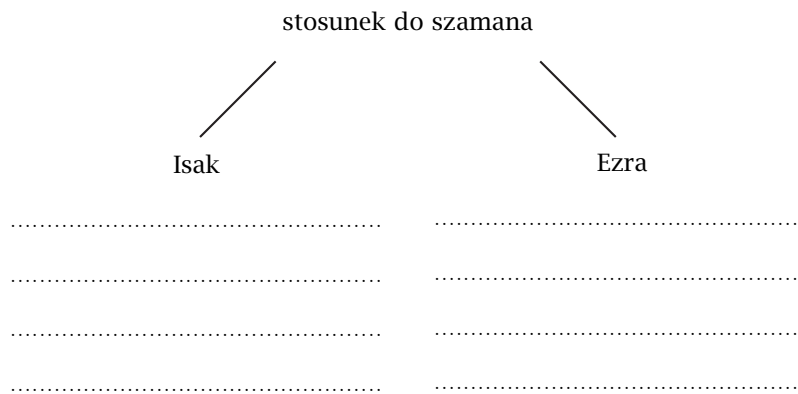
Stary kapłan był przeciwieństwem swego brata (Ezra z Isakiem naprawdę nie byli braćmi; to Bóg Dobroci nakazywał miłować bliźniego jak siebie samego lub swego brata, dlatego więc ludzie w długich sukniach zwracali się do siebie „bracie” lub „siostrze”). Jon parokrotnie widział starego kapłana z jeszcze starszym czarownikiem, jak spacerując za Wioską, w cieniu wielkich drzew, o czymś do siebie szeptali. Starcy nie zauważyli chłopca i Jon dałby głowę, że nie chcieli, aby ktokolwiek widział ich razem, a zwłaszcza Ezra, więc też nikomu o tym nie wspominał; nawet rodzicom. Młody kapłan nie traktował szamana jako członka Plemienia i czasem, gdy niespodziewanie natknął się na niego w Wiosce, udawał, że go nie widzi, oczekując, że starzec kornie zejdzie mu z drogi. Ezra na wszelkie sposoby dawał czarownikowi odczuć, że czasy jego władzy w Plemieniu dawno się skończyły, a Plemię pogodziło się z nieuchronnością tej zmiany. Czasem tylko, gdy młody kapłan zbyt niegrzecznie potraktował starego czarownika, czyjeś ręce podrzucały nocą do jego namiotu świeżo upolowanego zająca, kurze jaja, garniec śmietany lub domowe ciasto z miodem. Plemię wynagradzało szamanowi, jak umiało, niezawinione upokorzenia [...].

6. Wskaż poprawną odpowiedź. Jaka pozycję w Wiosce zajmował szaman w świetle powyższego fragmentu?

- a. Był najważniejszą osobą.
- b. Był obiektem kpin i prześladowań.
- c. Czasy jego władzy minęły i nikt się z nim nie liczył.
- d. Czasy jego władzy minęły, ale Plemię nadal go szanowało.

7. Napisz, jaki był stosunek kapłanów do szamana.

- a) Podkreśl stosowne fragmenty w analizowanym fragmencie.
- b) Uzupełnij schemat sformułowaniami z ramki.

chętnie z nim rozmawiał	traktował go wrogo	szaman był mu obojętny	lubił go i szanował
lekcewał szamana	schodził mu z drogi	bał się szamana	najchętniej by się go pozbył

c) Dopisz własne wnioski - po jednym do każdej postaci.

.....

.....

.....

.....

8. Wskaż poprawną odpowiedź. Stosunek Isaka do szamana nie wynikał z tego, że:

- a. mieli ze sobą wiele wspólnego.
- b. pragnął zająć jego miejsce w Wiosce.
- c. chciał, aby ten starzec spokojnie dożył swych dni w Wiosce.
- d. jako chrześcijański kapłan postępował zgodnie z miłością bliźniego.

Fragment IV

[...] gdy obie rodziny w otoczeniu przyjaciół wprowadziły Gaję z Jonem do świątyni, u ołtarza czekał na nich młody kapłan. Jonowi wydawało się, że nawet wizerunek Boga Dobroci przybrał srogi wyraz, podobny do tego, jaki zazwyczaj gościł na obliczu Jego sługi. [...]

Kapłan patrzył na wchodzących surowo, choć sytuacja wymagała, by okazać radość. [...] Ezra [...] odetchnął i przemówił mocnym twardym głosem, tak jakby w świątyni były setki wiernych, a nie raptem sześcioro.

- Najpierw przyrzeknijcie oboje, ty, Jonie, i twoja przyszła żona, że zawsze i wszędzie będziecie służyć tylko prawdziwemu Bogu i że żaden z bałwanów, w które wierzyło kiedyś wasze Plemię, nawet przelotnie nie zajmie waszej uwagi. A gdy natraficie w Puszczy na jakikolwiek posąg bałwana, zniszczycie go w imię Boga. [...] Jeśli tego nie zrobicie, to na waszą przyszłą rodzinę, na was, na wasze dzieci i wasze wnuki spadnie klątwa. Prześladować was będzie ciąg prawdziwych nieszczęść, a Szatan. . .

- Przestań, Ezro - przerwał młodemu kapłanowi łagodny, lecz rozkazujący głos starego kapłana. [. . .]
- Dłaczego, Ezro, straszysz wiernych - spytał starzec łagodnie. - To jest świątynia Boga Dobroci, nie Boga Kłątwy.

- Chyba słyszałeś Isaku, gdzie był ten chłopiec!* [. . .] Kto, jeśli nie my, ma mu wytłumaczyć, że jest to straszliwy grzech, za który czekają go piekielne Męki? Bałwany, którym ci ludzie hołowali, zanim przybyliśmy tu z prawdziwą wiarą. [. . .] - młody kapłan zaczął krzyczeć, ale Isak odsunął go i sam zajął miejsce u stóp ołtarza.

- Błogosławię wasz obecny i przyszły związek, Jonie i Gaju. Dbaj o nią, chłopcze, aby nigdy nie stała się jej krzywda, zwłaszcza z twojej ręki. Ty, Gaju, zawsze stój przy nim, nawet gdybyś w niego wątpiła. Będzie mu potrzebna twoja miłość. Wierzę, że za siedem lat staniecie tu przede mną umocnieni wiarą w Boga i zawrzecie związek na wieki, którego nawet śmierć nie rozłączy. Młody kapłan stał z boku, zaciskając wąskie wargi. Nie patrzył na grupkę ludzi, która weseląc się, wychodziła ze świątyni. Widać było, że opuścił ich niepokój zasiany przez Ezrę.

Jon odwiedził zakazane miejsce w Puszczy, gdzie znajdował się posąg Światowida.

9. Napisz, jaka uroczystość została przedstawiona w podanym fragmencie? Zacytuj jeden fragment tekstu, który potwierdzi twoją odpowiedź.

.....

10. Napisz, jaka atmosfera panowała w czasie uroczystości, a jaki nastrój powinien jej towarzyszyć.

.....

.....

11. Wskaż poprawną odpowiedź. Co nie wpłynęło na nastrój uroczystości?

- a. Wypowiedź Ezry.
- b. Zachowanie Gai i Jona.
- c. Surowy wyraz twarzy Ezry.
- d. Donośny i twardy ton młodego kapłana.

12. Co było treścią przemówienia Ezry do Gai i Jona? Odpowiedz w 2-3 zdaniach.

.....

.....

.....

.....

.....

13. Wskaż poprawne odpowiedzi.

1. Dlaczego Isak przerwał Ezrze?

- a. Uznał, że przemówienie Ezry jest niestosowne do okoliczności.
- b. Nie chciał, aby wierni zebrani w świątyni się przestraszyli.
- c. Obawiał się, że Ezra zepsuje nastrój uroczystości.
- d. Wszystkie odpowiedzi są poprawne.

2. Co było treścią przemówienia Isaka do Gai i Jona?

- a. Życzenia i błogosławieństwo.
- b. Błogosławieństwo i przepowiednia.
- c. Rady udzielone młodym i życzenia.

d. Błogosławieństwo i rady udzielone młodym.

15. Na podstawie ostatniego akapitu tekstu odpowiedz na pytania.

a) Jak się zachował Ezra po zakończeniu uroczystości?

.....

b) Na jakie uczucia wskazuje jego zachowanie?

.....

c) O jakich cechach osobowości świadczą zachowanie i emocje Ezry w przedstawionej sytuacji? Wymień przynajmniej jedną.

.....

16. Na podstawie przytoczonych fragmentów książki Doroty Terakowskiej oraz wykonanych wcześniej zadań zredaguj charakterystykę porównawczą Isaka i Ezry.

Podpowiedź:

Każda charakterystyka powinna zawierać określone elementy. Należą do nich:

- 1) przedstawienie postaci,
- 2) opis wyglądu (o ile są w tekście takie informacje),
- 3) prezentacja cech wewnętrznych bohatera lub bohaterów, tj. cech umysłu, charakteru, osobowości, prezentacja wyznawanego przez bohatera lub bohaterów systemu wartości, światopoglądu, stosunku do innych ludzi. Należy nie tylko wymienić cechy, ale również przedstawić sytuacje, w których cechy te się ujawniają, czyli ukazać zachowanie bohatera/bohaterów,
- 4) subiektywna ocena postaci.

Charakteryzując Isaka i Ezrę, powinnaś/powinieneś zacząć od informacji, kim są, po co przybyli do Wioski, w jakim są wieku.

W tekście nie ma informacji o wyglądzie bohaterów, które pozwalałyby rozwinąć tę kwestię. Jeżeli się pojawiają, to dotyczą jedynie wyrazu twarzy związanego z emocjami w określonej sytuacji, a więc mają raczej związek z charakterystyką wewnętrzną, a nie zewnętrzną. Możesz zatem pominąć tę kwestię.

Jeśli chodzi o prezentację cech wewnętrznych, należy uwzględnić przeciwstawne cechy charakteru i odmienny pogląd na to, jak powinien odbywać się proces chrystianizacji pogan (zadanie 4 b, c, d), stosunek do mieszkańców Wioski i ich dawnych przyzwyczajzeń (zadania 5 i 7), zachowanie w czasie uroczystości zaręczynowej ujawniające, co jest ważne dla Ezry, a co - dla Isaka (zadania 11-15).

Wykorzystaj cytaty potwierdzające Twoje spostrzeżenia. Nie zapomnij podsumować swoich rozważań i ocenić bohaterów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SZKOŁA PISANIA – CHARAKTERYSTYKA PORÓWNAWCZA

Zad. 1

Odpowiedź:

Henryk Sienkiewicz *Krzyżacy*

William Shakespeare *Romeo i Julia*

Zad. 2

Odpowiedź:

Henryk Sienkiewicz *Krzyżacy* – Danuśka i Jagienka

William Shakespeare *Romeo i Julia* – Tybalt i Merkućjo

Zad. 3

Odpowiedź:

Charakterystyka postaci jest formą wypowiedzi prezentującą jedną postać. Charakterystyka porównawcza to forma wypowiedzi, której celem jest zestawienie co najmniej dwóch postaci w celu wykazania podobieństw i różnic między nimi, kontrastowych postaw wobec jakiegoś problemu.

Podobieństwo charakterystyki porównawczej do charakterystyki postaci polega na podobnej kompozycji uwzględniającej: 1. przedstawienie postaci, 2. wygląd, 3. prezentację osobowości, zachowania i innych kwestii wynikających z właściwości psychiczno-emocjonalnych bohaterów, 4. subiektywną ocenę postaci.

Zad. 4

	ISAK	EZRA
a.	stary	młody
b.	„szeptał łagodnie”	„irytował się”
c.	łagodny, spokojny, opanowany	porywczy, gwałtowny, nerwowy, łatwo wpadający w gniew/złość
d.	Rozumie przywiązanie mieszkańców słowiańskiej wioski do starych obyczajów. Uważa, że trzeba czasu, aby z nimi zerwali.	Nie toleruje starych obyczajów kultywowanych przez mieszkańców wioski. Uważa, że i bębnienie, i słuchanie bębnow to grzech.

Zad. 5

Odpowiedź:

- Jaga przemawiała do wodników w czasie prania bielizny.
- Ezra kazał się jej biczować, ponieważ chciał ją ukarać za praktykowanie zabobonów / bezbożność / pogańskie praktyki / obrazę Boga / grzeszne zachowanie.
- Isak wyrwał staruszce bicz z ręki i zapewnił, że Bóg nie po to stworzył ciało ludzkie, aby je kaleczyć.
- Ezra – surowy, Isak – wyrozumiały.

Zad. 6

Odpowiedź: d

Zad. 7

Odpowiedź:

a) Chłopiec wierzył, że stary kapłan nie obraziłby się za porównanie go z szamanem. Młody kapłan, Ezra, był inny: szamana traktował jak osobistego wroga i tolerował jego obecność w Wiosce tylko na polecenie swego starszego brata. Gdyby mógł to bezkarnie uczynić – wygnałby starca do Puszczy, skazując na głód lub pożarcie przez dzikie zwierzęta. [...]

Jon parokrotnie widział starego kapłana z jeszcze starszym czarownikiem, jak spacerując za Wioską, w cieniu wielkich drzew, o czymś do siebie szeptali. [...] Młody kapłan nie traktował szamana jako członka Plemienia i czasem, gdy niespodziewanie natknął się na niego w Wiosce, udawał, że go nie widzi, oczekując, że starzec kor

nie zejdzcie mu z drogi. Ezra na wszelkie sposoby dawał czarownikowi odczuć, że czasy jego władzy w Plemieniu dawno się skończyły [. . .].

b) Isak - chętnie z nim rozmawiał, lubił go i szanował; Ezra - traktował go wrogo, lekcewał szamana, najchętniej by się go pozbył

c) własne wnioski: Isak - potajemnie się z nim spotykał, okazywał mu zrozumienie/zainteresowanie, był w stosunku do niego tolerancyjny; Ezra - tolerował go tylko na polecenie Isaka, nie miał dla niego najmniejszego zrozumienia/litości, okazywał mu pogardę / dawał mu do zrozumienia, że jest niepotrzebny

Zad. 8

Odpowiedź: b

Zad. 9

Odpowiedź: *Zaręczyny Najpierw przyrzeknijcie oboje, ty, Jonie, i twoja przyszła żona. / Błogosławię wasz obecny i przyszły związek, Jonie i Gaju. / Wierzę, że za siedem lat staniecie tu przede mną umocnieni wiarą w Boga i zawrzecie związek na wieki, którego nawet śmierć nie rozłączy.*

Zad. 10

Odpowiedź: Atmosfera była pełna powagi, a takiej uroczystości powinna towarzyszyć radość.

Zad. 11

Odpowiedź: a

Zad. 12

Odpowiedź: Ezra kazał im przysiąc, że zawsze będą służyć prawdziwemu Bogu. Nakazał im także niszczyć wszelkie ślady dawnej wiary. Zagroził im, że jeżeli tego nie zrobią, to spadnie na nich klątwa.

Zad. 13

Odpowiedź: d

Zad. 14

Odpowiedź: d

Zad. 15

Odpowiedź:

a) Młody kapłan stał z boku z zaciśniętymi ustami i nie patrzył w stronę wiernych / ignorował wiernych, którzy w wesołym nastroju wychodzili z świątyni.

b) Jego zachowanie świadczy o tym, że czuł złość / irytację / niezadowolenie / gniew.

c) Zachowanie i emocje Ezry mogą wskazywać na jego ambicję / dumę / pychę / poczucie wyższości.